

Mesura de govern sobre gènere, salut, ciència i tecnologia

**Consell Plenari
21 de març de 2003**

El recent informe "Women in industrial research: a wake up call for European industry", elaborat pel High Level Expert Group on Women in Industrial Research for strategic analysis on specific science and technology policy issues (STRATA) per encàrrec de la Comissió Europea:

- constata que la davallada en les vocacions científiques i tecnològiques és molt més pronunciada entre les noies que entre els nois
- confirma la lentitud del ritme de desenvolupament de les polítiques de promoció de la dona en gran part de les empreses europees. Segons les xifres aportades per aquest informe, actualment només el 13% del personal investigador de la indústria europea són dones.

Les dones són majoria en el grup de joves que arriben a tenir una llicenciatura, però en els sectors de la ciència i la tecnologia les xifres d'abandonament de la carrera són molt més altes que les dels seus companys. L'informe destaca també que **en un moment on la innovació i la creació estan adquirint cada vegada més importància, degut al desenvolupament de la societat del coneixement, la poca representació de les dones en l'espai de la recerca tecnològica significa una gran pèrdua per a la societat, a part d'un desaprofitament considerable de recursos per part de les empreses.**

Per aquest motiu, dins dels escenaris d'actuació europea i, en concret dins del **Pla d'Acció Ciència i Societat** (elaborat per la Direcció General de Recerca de la Comissió Europea, i al qual aquest Ajuntament va donar explícitament suport en el Consell Plenari de 26 de juliol de 2003) el comissari europeu de Recerca, Philip Busquin, s'ha compromès a desenvolupar el marc legal i les infraestructures necessàries per fomentar les aliances entre les administracions i la indústria europees. De fet, en la actualitat existeixen ja exemples en tota Europa de bones pràctiques de canvi organitzatiu i cultural, així com d'iniciatives polítiques per part de les administracions.

La Regidoria de Ciutat del Coneixement, dins del conjunt d'accions emmarcades a donar suport al **Pla d'Acció Ciència i Societat**, va incloure l'organització –juntament amb el Sector de Serveis Personals, la Regidoria de Política de la Dona i l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona– del primer **congrés Dones i homes. Salut, ciència i tecnologia.**

El congrés, que va tenir lloc a l'Auditori del Centre de Cultura Contemporània de Barcelona els dies 20 i 21 de febrer, va representar un primer punt de partida per reunir a un gran nombre de persones (més de 250 participants) que treballen en la promoció de la dona en els camps de la salut, la ciència i la tecnologia. De la mateixa manera, la reunió va servir també per donar visibilitat a les grans qüestions entorn d'aquesta problemàtica, i a quines han estat les diferents línies adoptades per altres països i institucions (com ara la Comissió Europea o l'OMS) per abordar-les.

Els tres grans temes –salut, ciència i tecnologia– van ser tractats simultàniament des de diverses perspectives transversals: les particularitats biològiques, clíniques i socials de dones i homes; la suposada neutralitat en la creació de coneixement científic; la manca de vocacions entre les dones per les carreres científiques i tecnològiques; la visió de gènere en l'entorn professional; el paper de les xarxes, les associacions i els organismes de participació; i les actuacions i programes per a la promoció de la dona en els camps de la salut, la ciència i la tecnologia.

Les conclusions més destacades d'aquest congrés van ser:

1. **Si en alguns àmbits tradicionalment masculins, com el món de la política, s'han fet importants avenços pel que fa a la paritat de sexes, les ciències experimentals i les tecnologies continuen sent terrenys dominats pels homes.** Per les nostres universitats han passat prou generacions d'estudiants com per saber que no n'hi ha prou amb deixar passar el temps: fa dècades que les dones estan en la universitat com estudiants i romanen encara en el segon pla del protagonisme acadèmic.
2. **La família, els mitjans de comunicació i l'educació (no necessàriament per aquest ordre) són tres eixos fonamentals que cal tenir en consideració a l'hora de dissenyar estratègies per actuar sobre les representacions socials i els estereotips.** La qüestió de la promoció de les dones al camp de la ciència no és lineal, sinó que es tracta d'una qüestió complexa en la que intervenen multitud de factors. L'abordatge,

doncs, no s'ha de limitar a aplicar polítiques dirigides només cap a la comunitat científica i universitària, sinó que ha de perseguir canvis en els sistemes de representació social dels rols tradicionals.

3. **La coeducació ha de començar des de l'inici de l'escolarització.** Pel que fa a les vocacions per les carreres científiques i tecnològiques, ja existeixen al nostre entorn iniciatives provinents de l'àmbit universitari que han obtingut bons resultats. També des del sector universitari s'ha començat a treballar conjuntament amb les joves de batxillerat, i algunes iniciatives portades a terme al nord d'Europa actuen sobre segments d'edat de 10-12 anys. El nostre repte és actuar fermament sobre aquesta franja d'edat, i abans si és possible.
4. **La salut de dones i homes és diferent i és desigual.** Diferent perquè hi ha factors biològics que es manifesten en els riscos de patir determinades malalties, i desigual perquè factors en part explicats pel gènere –els rols i les expectatives socialment construïdes– influeixen de manera injusta en la salut de les persones, principalment en la salut de les dones.
5. **Cal adoptar nous patrons de recerca per visibilitzar els problemes de salut de les dones, tant pel que fa a qüestions biològiques com socials.** Sovint, els patrons androcèntrics que han caracteritzat fins ara la recerca i l'assistència han fet que aquestes diferències i desigualtats romanguin invisibles.
6. **Cal estimular la recerca en qüestions de gènere dintre del món empresarial,** on es poden introduir innovacions importants de la mateixa manera que la perspectiva feminista pot aportar una autèntica innovació a la recerca científica: des de conèixer a fons la repartició de les feines i sous, fins a analitzar les formes de treball diferents de dones i homes en el camp de l'empresa i de la producció en general.
7. **S'han de buscar aliances estratègiques i intel·ligents entre homes i dones i, igualment, també s'han de buscar aliances entre el sector públic i el privat.** Diferents exemples posats en relleu durant el congrés, tant del sector de la indústria farmacèutica com des del món de la tecnologia i d'altres sectors productius, remarquen que les empreses tenen una responsabilitat social i per tant han de retornar a la societat. Algunes empreses s'han posat ja en marxa per assolir aquesta responsabilitat, però cal crear el marc adient per a que aquesta actitud s'extengui de forma generalitzada.

8. **S'ha de remarcar i donar autoritat i veu als moviments de base i a les associacions de dones com a eina fonamental per integrar el món científic i acadèmic de la recerca** en els temes de salut que realment preocupen a les dones.
9. **Detectar i adaptar al nostre entorn iniciatives exitoses que s'estan aplicant arreu del món;** moltes vegades no es tracta d'inventar, de començar de zero. També aquí tenim ja força exemples de grups que treballen des de diferents perspectives i que podrien beneficiar-se de disposar d'un marc per compartir, posar en comú i fer difusió de les seves actuacions.
10. **Els homes s'han d'incorporar "de debò" en aquest debat,** el qual fins ara ha estat un tema discutit i gestionat per les pròpies dones. Els homes, doncs, no només han d'assimilar i comprendre que existeixen diferències i desigualtats, també han d'involucrar-se en la planificació i la gestió, com en la resta de qüestions que afecten a la societat i a la vida ciutadana.

Per tots aquests motius, l'Ajuntament vol fer un pas endavant i per això ha adoptat els següents compromisos:

- ✓ **Crear una Comissió Permanent,** coordinada per la Regidoria de Ciutat del Coneixement, per canalitzar activitats destinades a la sensibilització social sobre aquesta situació injusta i lluitar contra les desigualtats entre dones i homes en temes de salut, ciència i tecnologia.
- ✓ La Comissió Permanent tindrà també com a funció la de **donar visibilitat a aquesta problemàtica en les diverses accions de les polítiques municipals de forma transversal,** conjuntament amb totes les altres àrees i departaments municipals.
- ✓ Celebrar bianualment el **congrés Dones i homes. Salut, ciència i tecnologia** i oferir les xarxes creades en aquesta primera edició per a la difusió de les activitats desenvolupades per totes les entitats i grups participants.
- ✓ **Impulsar la incorporació d'aquest tema en els continguts del Fòrum Universal de les Cultures Barcelona 2004,** concretament dins del Fòrum Mundial de Dones i dins del congrés internacional Public Communication of Science and Technology, el qual està ja aprovat i inclòs en el programa del Fòrum i s'ha de celebrar els dies 4-6 de juny de 2004.